

1903.
márczius 21.

A MI LAPUNK

12-dik sz.
II. évfolyam.

MAGYARORSZÁG ÖSSZES IPAROSAINAK ÉRDEKEIT SZOLGÁLÓ HETI KÖZLÖNY
S IPARTESTÜLETEK HIVATALOS LAPJA.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 4 korona.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési ár:
Félévre . . . 2 korona.

Felölős szerkesztő: Babós Elek. — Társ-szerkesztők: Lábdy Antal és König S. — Kiadja a szerkesztőség.

Szerkesztőség: Szeged, Csekonies-utca 1., ahová a kéziratok küldendők.	Lap-bizottság: Regdon Sándor építész. Brauswetter Ottó óragyáros.	Pálffy Dániel vasöntöde és gépgyáros. Braun János hangszer-készítő.	Kiadóhivatal: Szeged, Kárász-utca 7-ik szám. (Braun János hangszerkészítő.) ahová a pénzek küldendők.
--	---	--	--

HETI NAPTÁR.

1903. márczius 22-től 28-ig. (Az évnek 12. hete.)

Márczius	22.	Vasárnap:	Laetare
	23.	Hétfő:	Frument
	24.	Kedd:	Gábor
	25.	Szerda:	Gyüm. bold. asszony
	26.	Csütörtök:	Manó
	27.	Péntek:	Rupert
	28.	Szombat:	Szixtus

Olvasóinkhoz.

Egy fél éve, hogy lapunk megindult. Elég idő ahhoz, hogy megismerjék célját és irányát az érdekeltek.

Mérvadó körök legszebben nyilatkoznak rólunk; vannak többen, kik elismerésük jeléül hosszabb időre, vannak kik fél- vagy évnegyedre küldték be a lapnak csekély árát. Köszönet ezeknek és kérjük további jóindulatukat.

De érthetetlen előttünk, hogy olyanok is akadtak, *kamarák, ipartestületek, ipartársulatok, olvasókörök és magánosok*, akik dacára annak, hogy utalványszelvényt *kétszer is* küldöttünk részükre, *még mindig nem fizettek*. Nem akarjuk felerőszakolni lapunkat senkire, de aki a lapot heteken és hónapokon át elfogadta, attól megkövetelhetjük, — de maga a tisztesség is parancsolja ezt — *hogy fizessen*, hisz nekünk sem készítik ingyen a lapot.

Arra kérjük tehát a hátralékosokat, hogy *küldjék be* immár haladék nélkül *tartozásukat* és ha nem óhajtják a lapot, utasítsák azt vissza, hogy visszaérkezte után töröljük jegyzékünkől címöket.

Akik ezen felhívásunk dacára se tesznek eleget kötelességüknek, azoknak teljes czimeit közölni fogjuk a jövő számban, hogy ez által is figyelmeztessük őket a járandóságra.

Azon t. előfizetőinket pedig, a kiknek lejár e hó végével előfizetésük, kérjük annak megújítására.

A kiadóhivatal.

Márczius 15-ike az iparosok közt.

Szenteljen „A Mi Lapunk“ is egy arasztnyi helyet e hazánk történetében oly nagy jelentőséggel bíró napnak, melyhez annyi vívmányunk és gyászunk fűződik.

Országszerte, hol a magyar elem uralkodik, az iparosság, a polgárság, mindenütt kegyelettel ünnepelte meg e napot.

És a míg márczius idusának varázsa hazánk polgáraitra hatni tud, addig nem feltjük nemzetünket. És hisszük, bizunk abban, hogy ez így leszen örökké, mignem egy másik szakasza nem következik be a magyar nemzet megpróbáltatásának. Ovja meg hazánkat ettől az Ég!

Szegeden három helyen is ünnepelt az iparosság. A felsővárosi iparos-körben az önálló iparosság, a Csikós-féle vendéglőben pedig az iparos-íjyak köznevelődési egylete 15-ének előestéjén rendezett hazafias felolvasásokkal, beszédekkel, hangversenynyel és szavatokkal egybekötött ünnepélyeket, melyek mindkét helyen népesek voltak; utóbbi helyen jól esett tapasztalunk a tanoncziskoláztatás üdvös hatását,

mely az ifjak társadalmi műveltségében nyilvánult; jól esett tapasztalnunk az ifjuságnak volt tanítói iránt még most is fenálló szeretetét, melyet különösen Fírbás Nándor volt igazgatójuk iránt tanusítanak, a kit egyletük egyik elnökévé választottak meg. Az estély kiemelkedő pontja volt Paral Margit k. a. és Ernő fivére zongorajátéka és Árvay velős felköszöntője.

Vasárnap délelőtt az iparostanoncziskolák tartottak hazafias beszédekkel és szavatokkal egybekötött ünnepélyt a belvárosi elemi iskola nagy tornatermében, mely istentisztelettel kezdődött. Az ünnepélyt Lábdy Antal ipariskolai bizottsági alelnök nyitotta meg tartalmas beszéddel, ezt követte aztán a tanoncok szavallatai, a tanítók hazafias beszédei s végül a népszerű igazgató záróbeszéde, melyben köszönetét fejezte ki az ipartestület, illetve az iparosoknak az ünnepély iránti érdeklődéséért.

És itt szégyenkezve néztek az iparosok ketten-hárman egymásra, a kik összesen úgy is mint önkéntes megjelenők, úgy is mint az ezerhatszáz tagot tevő nagy ipartestület képviselői ott jelen voltak.

Pirulniok kellett, hogy a nagy ipartestület tulajdonképen csak két iparos képviselte, hogy sem az elnökség, mint ilyen, sem az előljáróság, sem a tanoncok szülei vagy hozzátartozói nem érdeklődtek a gyermekeik, a tanonczaik oktatása és ünnepe iránt.

Hát ez nem jól van így tisztelt előljáróság! Ha mindenki hiányzik ilyen helyről, az előljáróságnak már a példaadásért is ott kellene lennie. Ez kötelessége! Mert nem azért választják meg polgártársaik, hogy ott, a hol őket képviselniök kell, távol tündököljenek.

A kik ismerik a tanonczanyagot, azok tudják, mily műveletlen, durva állapotban kerülnek tanítók kezei alá; azok észlelhetik a fegyelmezettségét és szellemi haladását. De kevesen tudják, mily emberfeletti munkát végeznek azok a derék tanítók, kik a tanonczoktatással foglalkoznak, s így nem is tudják méltányolni járadozásait; sőt a műveletlenebb elemek ellen-szenvvel viseltetnek nem csak az intézmény, hanem a kötelességét lelkiismeretesen teljesítő tanítói kar iránt is; ez állításunkat igazolja az is, hogy az ezerhatszáz iparosból mindössze öten voltak jelen a szép ünnepélyen.

Hol maradt az elnökség, az előljáróság? Ezeknek kötelessége iparos társaikat képviselni, meggyőzni őket az intézmény hasznos voltáról, s ez által társaikat az intézmény barátaivá téve, az oktatást megkönnyíteni; mert nagy hátrányára van az oktatásnak az is, hogy a tanoncok otthon, a mestereik és segédektől az iskolázás fölösleges, sőt a tanoncokra nézve káros voltáról hallanak beszélni, a mi a tanonczban az iskola iránti kicsinyes felfogást, hanyag tanulást, sőt a figyelmetlenséget szüli.

Fírbás Nándor, jelenlegi tanoncziskolai igazgatóval új fejezete kezdődött az iparostanoncz-oktatásnak, ki, midőn végrehajtja az oktatásra vonatkozó törvényt és szabályokat, tekintettel van a viszonyokra; megérdemli tehát, hogy úgy az ő, mint tanító társai működése az iparosok és szülők, főleg pedig az ipartestület részéről több figyelemben és méltányolásban részesíttessék.

„Schicht.“

Mult számunkban lelepleztünk egy esetet, mint minőhöz fogható nem igen sok akad széles e hazában. — Hála az égnek, magyar kereskedőink elég önértzetesek, hogy nem szolgáltatják ki magukat a határtalan kapzsiságnak.

A nyilvánosságra hozott levél is egy kereskedőhöz volt intézve és a mit elmulasztottunk a mult héten, azt pótoljuk most és köszönjük ennek szives közreműködését és támogatását nehéz munkánkban.

Soraink nem maradtak eredménytelenek, a mennyiben több oldalról érkeztek elismerő és köszönő levelek „bátor és szókimondó“ fellépésünkért és azon ígérettel buzdítanak minket, megmaradni a megkezdett iránynál, hogy lelkes támogatóink lesznek önzetlen működésünkben.

Szivesen vesszük az ígéretet, de köszönetet nem érdemlünk és nem várunk senkitől, mert a midőn a közügy szolgálatába szegődünk, elvül tűztük magunk elé, hogy a magyar ipar fejlesztése leendő legszentebb feladatunk s hogy sikra szállunk azok ellen, a kik utunkba állanak. Bizva igazunkban, nem riadunk vissza semmitől, a midőn kötelességet teljesítünk.

A „Schicht“ ügyében több oldalról vett tájékoztatás alapján megtudtuk azt is, hogy ezen gyár egy és ugyanazon szappankészítményét különféle védjeggyel árusítja, hogy a kulcs, szarvas, őz, nyul s ki tudja, hogy még hányféle állat s különféle védjegyét azért lajstromoztatta, hogy versenytársainak útját vegye valamilyen hasonló védjegyek biztosításában.

Ez határozottan leleményességre vall, de bűnül fel nem róható, és mégis nyílt kérdés előttünk az, vajon szabad-e egy és ugyanazon készítményt különféle védjeggyel beiktatni? Vajon szemmel kíséri-e a védjegylajstromozó hivatal azt, hogy van-e a „szarvas“ és „őz“ stb. védjegy alatt áruba bocsájtott cikkek minősége vagy előállításában között némi különbség és kérdés, tisztességes avagy legalább is, helyes-e eféle eljárás?

A „Turul“ temesvári cipőgyár által elkövetett csalafintaságot nem helyeseljük semmiképen, de a „Schicht“ esetét ennél sokkal rosszabbnak tartjuk és mégis mit tapasztalunk? Felderítő közleményünkről a helyi napi sajtó még tudomást sem szerzett, míg ellenben a „Turul“ esetét megérdemlett megrovás mellett,

borzasztó módon ütötték *nagy dobra*. Hol van itt a hangoztatott magyar ipar iránti szeretet, az egyöntetű felkarolása a hazai ipari érdekeknek?

Bár beszélnek, de mi ezt elhinni nem akarjuk, hogy a magyar napi sajtónak nagyobb része a „Schicht“-vállalatnak lekötöztetve és így saját érdeke ellen cselekedne, ha *közleményeinkről* tudomást szerezne és azokat minél tágabb körben megismertetné. De még ha lekötöztetve volna is: az általunk felderített tény után a napi sajtónak, illetőleg első sorban a szegedi lapoknak kellett volna hozzászólások az ügyhöz, hogy minél nagyobb körben tudomást szerezzenek róla: — nagyközönség és iparpártoló bizottságok egyaránt, mily szépszerivel igyekeznek a külföldi gyáros hazánk iparosainak ártani.

Megtudtuk azt is, hogy Schicht szappanait még a legkisebb, azaz egyetlen egy ládás megrendelőjének is ugyanazért az árért szolgálja ki, mint azon nagykereskedőnek, a kinek ő méter-mázsáját 52 kor. 20 fillérjével ajánlotta, mivel mintegy egyedáruságot óhajt elérni és kiszorítani igyekezik minden más gyártmányt. Ebben rejlik a hazai, a magyar szappan kiszorításának legveszedelmesebb módja és ha nem igyekezünk a sokszoros milliomosnak eme törekvését keresztetni, úgy szappangyárosaink lassanként végkép tönkremennek; törekvéseikben meddő munkát folytatnak és a magyar szappan kitűnősége nem sokára a mesevilágnak lesz átszolgáltatva.

Pedig nem is szükséges nagy megerőltetés, áldozat vagy ügyesség ahhoz, hogy a magyar szappannak mulófélben lévő jó hírét és kelandóságát visszahódítsuk hazánkban és ezernyi munkáskének adjunk foglalkozást, nyujtsunk megélhetési módot számtalan magyar családnak, szaporítva ezáltal a magyar jövedelmi forrást.

Ebben is egyedül csak a szövetezés nemes eszméjének kellene érvényesülnie, mely legbiztosabb alapja a sikernek.

A magyar szappangyárosoknak, karöltve a kisebb tőkével rendelkező, ugynevezett szappanfőzőkkel volna első feladatuk, hogy kimondják az „*eddig és ne tovább*“ szót saját létfontosságuk és egyik hírneves magyar iparágak fentartása, megmentése érdekében.

Sokan vannak ők, kik nagyrészt csak tengődnek, de zöld ágra vergődni képtelenek, mert tőkéjük nem elegendő versenyre szállni a külföld milliomosaival.

A hazánkban szétszórtan működő sok kisebb gyár és ipartelepnek vezetése és üzemben tartása óriási összegeket emészt el, melyek költségeinek apaszthatása céljából szükséges egy közös gyárnak létesítése és hogy az egyenlő jó munkát, egyenlő versenyen kívüli áron készíthessen, ismételjük és komoly megfontolásra ajánljuk szappangyárosainknak és szappanfőzőinknek, hogy: *szövetkezzenek!*

Az ipari munkaközvetítő intézetekről.

Munkát és munkást keresés, gyors és ingyenes közvetítés gazdasági jelentőségét kormányunk is felismervén, a kereskedelemügyi miniszter már néhány évvel ezelőtt létesített a fővárosban államköltségen egy, a vidékre is kiható ingyenes ipari munkaközvetítő intézetet. Az intézmény bevált; a siker arra indította a kereskedelmi minisztert, hogy az életrevaló intézményt — könnyebb hozzáférhetőség céljából — a kereskedelmi és iparkamarák székhelyein külön is létesítse, mi által az ipartestületek mulasztásait igyekeznek pótolni.

Tudni kell, hogy a kereskedelmi miniszter utóbb a kereskedelmi és iparkamarákat, ezek pedig a kerületük székhelyén levő ipartestületeket a célból keresték meg, hogy a létesítendő intézmény fentartási költségeihez a maguk részéről is járuljanak hozzá.

És mit tapasztalunk?

Azt, hogy némely kamara és ipartestületben vita tárgyát képezi az anyagi hozzájárulás, egyesek pedig határozottan megtagadják azt; vannak kamarák, melyek minden indokolás nélkül napirendre térnek a miniszteri rendelet felett. Nem célunk az illető kamaráknak leczkét adni arról, hogy mivel tartoznak az iparérdekeknek, csak azt jegyezzük meg, hogy az legalább is szokatlan dolog, hogy egy alantas hatóság vagy intézmény egy miniszteri leirat felett napirendre térjen. Ezen, kizárólag az iparosság érdekében szervezett intézmény semmibe vétele: úgy a minisztert, miként az iparosok iránt jóindulattal viseltető kamarákat is elkedvetleníti az intézmény létesítésétől, a melynek csak az iparosok vallják kárát.

Bár elismerjük a kereskedelemügyi kormányzatnak az ipari érdekek iránt állandóan nyilvánuló gondoskodását, valamint a hatóságok és kamarák többségének jóakaratu támogatását, melyért ipari szervezeteink és iparosaink köszönettel tartoznak, még sem hallgathatjuk el azon nézetünknek kifejezést adni, miszerint nem tartjuk az állam méltóságával összeegyeztethetőnek azon kalmár-szellemet, melylyel egy idő óta minden intézménynél találkozunk, melyet az állam valamely osztály támogatására alkot.

De ha már az alkotandó intézmények csak úgy létesíthetők, hogy az illető érdekeltek anyagi hozzájárulása is kívántatik, nem helyeseljük a kereskedelmi és iparkamarák és ipartestületek ezen fontos ipari intézmény körül tanúsított szükmarku eljárását sem.

A szegedi ipartestület előjárásának utóbbi ülésében hozott azon határozatára, hogy a kívánt 200 korona hozzájárulást nem egyszer s mindenkorra szivazta meg, noha meg vagyunk győződve, hogy a szegedi ipartestület a jövőben is tudni fogja kötelességét, és nem zárkozik el az ötlet megillető hozzájárulástól, éppen nem

mondható indokolatlannak az előljárási azon óhajtása, hogy a kamarai kerületben levő többi ipartestületek is osztozzanak a költségek aránylagos hozzájárulásához, hiszen az ő érdeküket is támogatja az intézmény.

Nem kételkedünk, hogy a szegedi ipartestület előljárásiában lesz annyi erély, hogy a saját javára alkotott intézmény főtartására a jövőben sem zárkózik el annak anyagi támogatásától; különösen számítunk reá a most foganatba vett rendszer mellett, midőn a gyűléseket megelőző napokon az elnökség előkészíti a napirendet és javaslattal látja el a gyűlés elé terjesztendő ügyeket, s ezzel iparkodik elejét venni az ipar-érdekeket gátló törekvéseknek.

Szép, hogy az ipartestület előljárásiája őrzi a vagyont, de még sem ajánljuk, hogy ott takarékoskodják, a hol saját érdekében nem lehet kitérni a köteleesség elől, a hol nemcsak az iparosokra, hanem magára a városra is fontos intézményről van szó, a melyhez a város és kamara is nagyobb összeggel járul.

Hogy szükség van Szegeden egy munkaközvetítő intézetre, igazolja azt a múlt, hiszen már 17 év előtt volt Szegeden ilyen intézmény, de mert nem volt, a ki azt ellássa, nem kaphatott életre.

Sok szó esett az utóbbi időben az ipartestület tékozló gazdálkodása fölött, és lehet, hogy ez befolyásolta némely előljárási tagot, hogy ott is takarékoskodják, a hol nem szabad. Egyébként közelebbről foglalkozni fogunk az ipartestület gazdálkodásával, és tisztelettel megkérjük majd az ipartestület vezetőségét, nyújtson nekünk felvilágosítást egyről-másról, a mit tudni szeretnénk, de a mit évi jelentésében nem találunk.

„Ipartestületek országos szövetsége.“

Mult számunkban közöltük a debreczeni kamarának a kerületéhez tartozó ipartestületekhez intézett körlevelét, melyben azok felhivatnak, hogy csatlakozzanak az „Ipartestületek orsz. szövetségéhez.“ Mi megjegyzéseket tettünk egyes pontok után és megígértük, hogy az „ajánlás“ a visszatérünk, mit beváltandó, a debreczeni keresk. és iparkamarához intézzük jelen sorainkat.

Nem kutatjuk, hogy a felhívást közlő cikk fölé a címet a „Magyar Ipar“ érdemes szerkesztője avagy a debreczeni kereskedelmi és iparkamara nagyrebecsült titkára írta-e, mert igazán helyén volna, ha a befolyásos egyének minden igyekezetüket és erejüket összpontosítanák abból a célból, hogy az iparosok keservesen érdembe hozott állásukon élőködő egyesületeket és egyeseket egyaránt lehetlenné tegyék, amihez a cím: „Az élőködő egyesületek ellen“ oly találó, hogy az alatta levő szöveget átolvasás nélkül hagyni nem lehetett.

Azt hittük, hogy a kamara példával fog előljárni és üldözőbe veszi az élőködőket; azt hittük, hogy férfias nyíltsággal reá fog mutatni azon különféle címen alakult, de kizárólag egyéni érdekeket szolgáló úgynevezett „iparos érdekeket szolgáló“ egyesületekre, melyek károsak iparosaink összességére; de már az első néhány sor elolvasása után csalódtunk várakozásunkban; mert habár irt is leplezetten az élőködő egyesületekről, de nem jelölte meg azokat közelebbről. Ugy cselekedett, mint alkotmányunk visszaállításakor kormányunk: elcsapta a magyarok által gyűlölt osztrák pénzcizmeket, hogy annál bátrabban szaporíthassa ezek seregét a mi embereinkből. A pénzcizm azonban csak pénzcizm maradt a nép szemében, bármily nemzetségből eredt legyen is és bármily hangzatos cím alatt alakuljon is meg egy egyesület, melynek célja nem egyéb, mint az iparososztály kihasználása, az előttünk még az esetben is *céltalan egyesület marad*, ha annak élén még annyira tiszteletre méltó egyének állanak is.

Előző cikkünkben kifejtettük egészen tárgyilagosan álláspontunkat az „Ipartestületek orsz. szövetségével“ szemben és bebizonyítottuk, miszerint akként, ahogy az tervezve van, nem egyéb, mint *szívtelen támadás a kisiparosok erszénye ellen*, melyet egy iparosérdekeket szolgáló intézmény nem szabad hogy támogasson.

Mi nem akarjuk gyanúsítani az iparkamarát semmivel sem, csak csodálkozásunkat fejezzük ki a felett, hogy annyi hazai kereskedelmi és iparkamara, annyi ipartestület közül mindössze *csak hárman* jelentkeztek a belépésre, holott a főváros, a nagyobb városokban és egyebütt is ugyancsak nagy erőlködést fejtenek ki azon egyének, a kik elég befolyásosak e téren.

A debreczeni kereskedelmi és iparkamarának ezen eljárását, a mi bíráló képességünkkel megérteni nem tudjuk, mert az általa ajánlott „Ipartestületek országos szövetségének“ létjogosultságát leghatározottabban tagadjuk, el nem ismerhetjük.

Mi vagyunk az egyedüliek, a kik bátran kifejezésre juttattuk aggályainkat; mi vagyunk az egyedüliek, a kik intették iparosainkat, hogy el ne hamarkodják elhatározásukat és daczára annak, hogy alig-alig ismerték meg lapunk önzetlenségét széles e hazában, az ipartestületek tulnyomó részétől hálás elismeréseket vettünk figyelmeltetésünkért.

A látszat a mellett bizonyít, hogy az iparkamarák maguk is bizalmatlankodnak ezen intézménnyel szemben, pedig hát ők csakugyan vezérszereplők s okvetlen kell tudniok, hogy mit tesznek és éppen mert tudják, éppen mert nem akarnak lelkiismeretükkel ellentétbe jutni, mindenféle ürügyek alatt elődázák belépésüket.

A debreczeni kamara a kerületéhez tartozó ipartestületekhez intézett felhívására nem lehet büszke. Az abban használt hang, a gyanúsítá-

sok tömkelege, nem illő egy kamarához. Az újságíró ha támad, erkölcsi felelősséggel nem tartozik, de a kamara mint közintézmény, nagyon meg kell, hogy fontolja tényét, a midőn a sajtó ellenőrző, gyanuskodó szerepére vállalkozik; különösen akkor, midőn ezzel egy bizonyos másik ügyet támogat. De ha nem áll ismeretlen egyénnel szemben és ha meggyőződése parancsolja, hogy intő szavát kimondja egyik-másik ügyben, ugy elvárható, megkövetelhető a közügy érdekében, hogy férfiasan nyilatkozzon, nevezze meg támadása tárgyát.

S mert mi már kifejeztük nézetünket az „Ipartestületek országos szövetségét“ illetőleg, csak ennyit óhajtottunk mondani a debreczeni kamarának.

Eszmecsere.

IV.

(Folytatás.)

A kereskedelem a termelés éltető eleme, kereskedelem nélkül termelés nem értékesíthető. Lehetünk bármint iparunk fejlesztése érdekében, ha a kereskedelem nem karolja fel kellően, célt érni nem fogunk. Lehetünk hivei a szövetkezeti eszmének, de nem kell azért ellenségeivé lennünk a kereskedelemnek, sőt ellenkezőleg, ha a magunk helyén alkalmazott szövetkezetekkel igazi eredményeket akarunk elérni, segítségül kell hívni a kereskedelmet.

Kellő kereskedelmi vezetés és szellem nélkül feluton lesznek kénytelenek megállni a szövetkezetek, a kereskedelmi vezetés mellett ellenben biztosítva lesz részükre a siker.

Én tudok képzelni magamnak oly szövetkezeti szervezetet, mely az értékesítésben szerves kapcsolatban van a kereskedelemmel — a budapesti szabóiparosok szövetkezete élő példa erre — kultiválja tovább a kisipar ezt az irányt, a célt el fogja érni.

A kereskedelemről, erről a legfontosabb közgazdasági tényezőről szólva — hogy ismétlésekbe ne kelljen bocsátkoznom — itt kívánom felemlíteni, hogy igen igen sok kisipari águnk fellendülhetne, mások teremthetnének, illetőleg átalakulhatnának, ha a nagykereskedőkre támaszkodhatnának, illetőleg a nagykereskedők komolyan felkarolnák azokat.

Az ebben az irányban tett kísérletek felette biztatók és erősen szeretném hangsúlyozni, óhajtanám, hogy meghallják a nagykereskedőink, miszerint *nemcsak semmi anyagi áldozatra sincs szükség a kereskedők, vagy közönség részéről* — és ez ebben a leglényegesebb, mert a hol anyagi áldozatokra építetik az iparfejlesztés, vagy iparpártolás, ott lehet pillanatnyi felbuzdulást elérni, de állandó eredményt soha — hanem ellenkezőleg *igen szép anyagi eredményt biztosít és a kereskedelemnek, mindössze csekély befektetés*

kell ehez, nem is annyira pénzbeli, mint inkább munkabeli. De a mi pénzbeli befektetés kell hozzá, az is igen szépen gyümölcsözhető. Különösen a mindennapi fogyasztás és az u. n. apróárak czikkeire kínálkozik itt hálás tér, el is tekintve a kisipar műipari jellegű ágazataitól, melyekről ez alkalommal nem kívánok szólni. Ismételem, ha nagykereskedőink ebben az irányban felkarolnák a kisipart, viszont kisiparosaink simulnának ez irányban nagykereskedőinkhez, olyan eredmény volna elérhető, mely ismét új irányokba terelné kisiparunkat és oly czikkek hazai termelését biztosítaná, melyek tekintetében eddig teljesen a külföldre vagyunk utalva.

Harmadik hatalmas eszköze a kisipar már a jelenben való fejlesztésének a *gépek használatának elterjedése* ott és azokban az iparágakban, ahol a viszonyok erre kedvezők és a tömegtermelés szükséges.

Ebben ismét az állam tevékenysége lép előtérbe, mert a kisipar maga gyenge erre. Az állam teljesíti is ez irányu feladatát, százezrekre megy most már a kisiparnak ez irányban nyújtott támogatása.

Ámde ezen a téren nagy óvatosság szükséges. Nem szabad figyelmen kívül hagyni az értékesítési viszonyokat. Mert ha a kisiparos áttér a gépek használatára és természetesen többet termel, de ezt a többletet nem tudja kellően értékesíteni, vagy ha gépeit nem tudja kellően kihasználni, akkor tulajdonképpen kedvezőtlenebb helyzetbe jut végeredményében, mint a minőben azelőtt volt, mert akkor egyrészt meg kell akadnia termelésének, másrészt meg üzeme lesz drágább, szóval nem értük el vele azt a célt, melyet akartunk, sőt éppen ellenkezőleg.

Kezdetben, míg a gépek elterjedése a kisiparosok ellenszenvé miatt nehézségekbe ütközött, helyén volt az egyéni támogatás, sőt másképpen nem is lehetett. Kivételesen, a mit csak az adott helyzet szerint lehet minden egyes esetben elbírálni, most sem lehet ezt ellenezni. De most már komoly megfontolást igényel, vajjon nem érkezett-e már el az ideje annak, hogy — úgy mint ezt másutt látjuk — rendszeresen csak szövetkezett iparosok támogattassanak ilyenképen, akár közös műhelyek, akár más révén.

A *közös műhelyek* is előbb-utóbb nagyon erőteljes eszközzé lesznek kisiparunk fejlesztésében.

Ma még csak nagyon lassan törnek ezek maguknak utat, mert új intézményt képeznek, melylyel kisiparunk nehezen barátkozik meg és mert kisiparosaink annyira szegények már, hogy a legcsekélyebb anyagi szükséglet fedezésére is alig képesek, de ez az intézmény biztos uton halad. Csak meg kell nézni az erzsébetfali közműhelytelepet — a vácsi-uti később nyílt meg és nem haladt még annyira benépesítésében — és ott áll mindenki előtt a kisipar jövő átalakulásának iránya is, képe is.

Két feltétel szükséges azonban ehhez: komoly

és erős kitartás, mely nélkül az élet egyetlen terén sem lehet boldogulni: és feltétlen individualizálás. A generalizálás nem lehet eszköze az iparfejlesztésnek. A mi az egyik esetben czélszerű, azt a másikban nem csak nem lehet, de nem is szabad alkalmazni.

Igy vagyunk a közműhelyekkel és gép-adományozásokkal is. Épen az a nehéz feladata az iparfejlesztésnek, hogy felismerje, hol, minő eszközt, mily mértékig szabad, vagy kell alkalmazni.

Ez az individualizálás nemcsak egyénekre, hanem esetekre és helyekre is vonatkozik.

Igy — a gépekre vonatkoztatva — némely helyen az egyéni gép-adományozás, másutt a közös műhely létesítése lesz kívánatos, egyik helyen teljes belső műhelyekkel, másik helyen csak közös gépmunkákra berendezve, egyik helyen közös termeléssel, a másikon az egyéni termelés megóvásáért, viszont másutt a motorikus erőnek szétosztása — központi telepről — a kis műhelyekbe lesz indokolt és célravezető.

A gépek elterjedésével — mint fejlesztési eszközzel — kapcsolatos a *kisiparosok megismertetése az újabb műveleti eljárásokkal*, maguknak a gépeknek használatával, nemkülönben azokkal az alapismeretekkel, melyek nélkül a boldogulás manapság már egyenesen ki van zárva.

Minden mesterségnek vannak speciális tulajdonságai, a melyekből az anyag legtakarékosabb kihasználása, ebből folyólag az olcsóbb termelés foly, nem is szólva az újabb, sokkal gazdaságosabb és előnyösebb termelési eljárásokról.

Ezekkel meg kell ismertetni a haladni akaró kisiparosokat. Erre valók a *mestertanfolyamok és vándortanítók*.

Középpontokat kell ezenkívül teremteni a kisipar számára, melyeknek feladata legyen, a kisiparosok szakbeli és értelmi színvonalát emelni, melyek műszaki és tervezői tanácsadói legyenek a kisiparosoknak, utmutatói minden irányban, a hol összefussanak a mestertanfolyamok és vándortanítás összes szálai is.

Csak mellékesen kívánnám megemlíteni, hogy vannak a szoros értelemben vett szakmán kívül álló dolgok is, melyekre ugyanolyan szüksége van minden iparosnak, mint szakmája ismeretére. Csupán kettőt említek föl: a *könyvek vezetését és az árszámítást*. Ezek ismeretének hiánya dönti még a legjobb iparost is pusztulásba, nem tudja kiszámítani, hogy mi költsége van valamely munkára, nyereségre vagy veszteségre dolgozik-e? Innen van a legképtelenebb verseny is. A számító iparos versenyének van határa, addig megy, míg megélhet, de hol a veszteség kezdődik, onnan visszavonul. De nem úgy az, a ki számítani nem tud, ez egyszerűen találmokra dolgozik, egész számítása véletlen alapszik.

(Vége köv.)

A zsolnai kiállítás.

Felhívás Magyarország összes tanszerkészítőihez és könyvkiadóihoz. A folyó évben a felvidéken, Zsolnán, iparkiállítás lesz. A hazai tanszeripar pártolhatása szempontjából fölötte kívánatos, hogy a kiállításon tanszerkészítőink teljes számban, lehetőleg összes saját gyártmányu tanszereikkel résztvegyenek. Zsolna vasuti csomópont levén gyorsan fejlődő város, minek természetes következménye az iskolák szaporodása és kiegészítése is. Csak nem régen létesült magán polgári leányiskola, a legközelebbi évben pedig az eddig rom. kath. algymnasium állami főreállá fejlődik. Magában ez a körülmény is elég ösztönzésül szolgálhat arra, hogy a tanszerek saját gyártmányu czikkeiket védjegyeik s fölirataik szembeötlő föltüntetésével kiállítsák. A honi ipart fejlesztő s a kiállítást rendező bizottság sajtóügyi osztályának tagjai nagyrészt tanfériak, kik át vannak hatva a hazai ipar lelkes pártolásának szükségétől s meg vannak győződve főként a hatáskörükbe eső tanszeripar gyors, hathatós, országos pártolásának lehetőségéről is. Ezen meggyőződésünk eredménye a tantestületek között társadalmilag létrejött azon megegyezés, hogy jövőre iskoláikban csakis magyar gyártmányu tanszereket tőrnek meg. Eljárásukat kartársaikhoz intézendő fölhívással igyekeznek országossá tenni. A visszatekintések meggátolása szempontjából fölhívják ez alkalomból az összes hazai tanszerkészítőket, adjanak ki együttesen nagyon olcsó, vagy épen ingyenes diák-naptárakat, melyekben minden hazai tanszerczég minden védjegye s fölirata jól kivehetően legyen föltüntetve. Ha a kiállításban való részvételt s a magyar tanszerek védjegyeit tartalmazó diák-naptárak kiadásának eszméjét együttesen és oly lelkesedéssel valósítják meg azok, kiknek egyenes érdekük kívánja, mint a minő készséggel és önzetlenül hazafias tantestületeink a nemes czélt szolgálni képesek: akkor az iparkiállítástól s a vele kapcsolatosan fölmerült diák-naptárak eszméjétől a hazai tanszeripar nagyot és sokat remélhet. Ha tanszereseink együttesen, halogatás nélkül lépnek sorompóba, az ország paedagogusai már e tanév végén nagy szolgálatot tehetnek tanszeri iparunknak az értesítők útján a szülőkhez intézni szokott figyelmeztető, tanácsadó rovatban. — A zsolnai iparkiállítás folyó év aug. havában nyílik meg s szeptember 15-ig tart; tehát a beiratkozási időt is magában foglalja. Ezen önkre nézve nagy horderejű körülményt fokozza, hogy a kiállítás megtekintésére a szomszédos megyékből átránduló tanuló ifjuság figyelmét vezetőink természetesen is első sorban a tanszerekre hívják föl. A tanszerek együttes működése és esetleg a kiállítani szándékozó könyvkiadókkal való szövetsége e dologban nem csak kívánatos, hanem elkerülhetlen, mivel az iparkiállítás csarnokát az eddigi, a várakozást

fölülmuló bejelentések teljesen megtöltik. A tanzszereseknek és könyvkiadóknak tehát a kiállításban való, érdeküket szolgáló részvétel esetén külön pavillont kell fölállítaniok, a melynek költségeit az egyesülés minimálisra szállítaná le. A nemes célban való egyesülésre és lehető gyors bejelentésre önérdékükben is ujlag kéri a honi ipar fejlesztő zsolnai iparkiállítás bizottság nevében: Zsolna. *Fodor János, főrealisk. tanár.*

Kereskedelmi és iparkamarák.

A *temesvári kereskedelmi és iparkamara* f. hó 12-én tartotta havi teljes ülését. Elnök *Vest Ede* lovag, előadó *Maga János* kamarai titkár és jegyző *Protovin Géza* segédtitkár.

A kereskedelmi miniszter közli az 1891. XIII. t.-cz. 3. §-a alapján kibocsátott rendeletét, mely szerint a baromfi-hizlalással összefüggő munkálatok vasárnapokon és Szent-István napján egész nap végezhetők.

Ugyanaz tudatja *Gerster M.* iparfelügyelő és *dr. Jezsovics János* min. fogalmazó által az acetilénipar szabályozásáról irt gyűjteményes könyv megjelenését. A kamara a miniszter felhívása alapján ezen, kézi használatra igen alkalmas művet az érdekeltek figyelmébe ajánlja.

Az államvasutak központi jegyirodája jelenti, hogy a társas kirándulásokra vonatkozólag a kamarától hozzája érkezett nyilatkozatok szerint az érdeklődés főleg az okkupált tartományok felé fordul. A jegyiroda egy Boszniába és a dalmát tengerpartra történő igen kényelmes utazást a legelőnyösebb feltételek mellett rendezhet. — Ezen ajánlatra a kamara elhatározza, hogy a folyó évben őszkor egy Boszniába teendő tanulmányi utazást tervez és ennek együttes keresztülvitele végett a többi kamarákkal érintkezésbe lép.

A magyar állatkereskedők országos szövetsége nemrég jóváhagyott alapszabályainak egy példányát küldi a kamarának azzal a kérelemmel, hogy a kamara ajánlja az egyesületbe való belépést a kerületbeli érdekeltségeknek. Az osztályérdekek megóvása céljából alakult egyesület évi tagsági díja 25 kor.

A molnárok ujonnan megalakult országos egyesülete kérelmére a kamara elhatározza, hogy a kerületbeli érdekeltségeket belépésre fel fogja hívni.

Ullmann Antal fehértemplomi reszelőgyáros-hoz, a ki e jelentékeny iparágat a kerületben meghonosítván, azt versenyképes színvonalra emelte, elnök indítványára üzletének 50 éves fennállása alkalmából üdvözlőirat intézését határozta el.

Következett a titkári jelentés, melyből kiemeljük, hogy az utolsó teljes ülés óta 581 ügydarab érkezett be és 306 ügydarab intézettek el és küldetett el hivatalból. Kamarai illeték címén befolyt 3438'69 kor., behajthatatlanság miatt leiratott 275'09 kor.

A napirend fontosabb tárgyait a következőkben közöljük:

A délmagyarországi iparszövetségi internátus ügye alkalmul szolgál mindenekelőtt elnöklőnek, hogy arra a valóban ideális buzgalomra és önzetlenségre rámutasson, mely ifj. *Steiner Károlyt* ama hasznos intézmény alapításakor vezérelte. Most pedig annak fenmaradásáról és terjesztéséről lévén szó, a keresk. miniszter intencziói szerint egy, a helybeli szaktestületek kebeléből kiküldendő igazgatóbizottság alakítandó, mely az adminisztratív kezelés mellett az erkölcsi és pedagógiai vezetést is magára vállalja. A mult ülésből e tárgyban kiküldött bizottság nevében kamarai titkár jelenti, hogy az intézet az eddigi subsidiumok befolyásával és a vallás és közokt. miniszter remélhető évi segélyével veszteség nélkül fenttartható, sőt a berendezési költségek is törleszthetők volnának. Miután a teljes ülés a javasolt megoldási módot, mely szerint az ügy pénzügyi oldalát a helybeli ipari hitelszövetkezet vállalná magára, egyhangulag elfogadta. — *Vest lovag* elnöklő a tanulóinternátusok nagy fontosságára utal és egy *Temesvárott* első sorban kereskedő és iparos szülők gyermekei számára létesítendő nagyobb szabásu deákotthon eszméjét penditi meg, mely a már meglevő ipari internátushoz hozzácsatolható volna. A kamara e fejtegetést helyléssel fogadta és megbizta az elnöklőt, hogy erre vonatkozólag érintkezzék *Telbisz* polgármesterrel.

Hinczmann János helybeli kaptafavágónak és *Wegenstein K.* helybeli orgonakészítőnek egy-egy elektromotor adományoztatott.

A debreczeni kamara ama felterjesztését, hogy a vidéki zálogházak bélyegkötelezettsége szüntettessék meg, a teljes ülés pártolja azzal, hogy ezt a kedvezményt csak azok a zálogháztulajdonosok élvezhessék, a kik kisebb (10 koronán alóli) kölcsönöket is nyújtanak.

Torontálmegye alispáni hivatalának az építőipar munkaviszonyait rendező megyei szabályzat hozatalára vonatkozó átiratát a kamara olyképen véleményezi, hogy egy ilyen szabályzat alkotása az ipartörvény módosításáig függőben volna tartandó.

A pancsovai ipartestület panaszt emelvén az ottani fogház ellen, mely kosárfonó áruival méltánytalan versenyt támaszt az ottani képesített és adófizető iparosoknak, a teljes ülés e sérelem megszüntetése érdekében felterjesztés intézését határozza el az igazságügyi miniszterhez.

A debreczeni társkamara felterjesztése, hogy az ipartestületek mentessenek fel az adóadatok szolgáltatása alól, élénk vitára adott alkalmat, A teljes ülés a debreczeni kamara felterjesztését egyszerűen tudomásul veszi.

Több, kevésbé fontos ügy elintézése után elnöklő az ülést berekeszti.

A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara február 25-én tartott teljes ülése: Titkár előterjesztette a kereskedelmi miniszter leiratát, a melyben a kamara 1903. évi költségvetését és a kamarai illetékek az eddigi 5%-os kulcs szerint való megállapítását jóváhagyta. Tudomásul vétetett.

A hazai kamarák azon kezdeményezését, hogy az ipari munkások állami jutalmazásokkal ösztönöztesseken hosszú és hűséges szolgálatra, a kereskedelmi miniszter élénk rokonszenvvel fogadta s száz ösztöndíjat létesít 100–100 koronával s ezek az egyes kamarák területe között arányosan osztatnak fel évenként. A miniszter leiratát a kamara örvendetes tudomásul vette.

A debreczeni társkamara azon felterjesztése felett, hogy a nyílt üzlethelyiséggel bíró kereskedők a heti vásároktól eltiltassanak, a kereskedelmi osztály javaslatához képest napirendre tértek.

Az aradi társkamara pártolás végett megküldötte azon felterjesztését, a melyet a honvédség és közös hadsereg lábbeli szükségleteinek biztosításánál a kisiparosság, illetve annak szövetségesei részére a jelenleginél kedvezőbb elbánás kieszközölése iránt intézett a kereskedelmi miniszterhez. Hasonszellemű felirattal pártolták.

A brassói kereskedelmi és iparkamara február 24-én tartott teljes ülése:

A közgyűlés tudomásul vette a kereskedelmi miniszter leiratát, melylyel a kamara 1903. évi költségelirányzata jóváhagyatik; tudomásul vette az ülés a kereskedelmi miniszter azon intézkedését, mely szerint e kamarakerületből öt olyan ipari munkásnak, a kik magukat hosszú és hűséges szolgálat által arra érdemessé teszik, 100–100 korona jutalom pályázat útján kiosztandó. A kamarai elnökség a szükséges intézkedéstételre felkérte.

A Bettelheim Miksa és társa budapesti cég beadványa alkalmából, mely az államvasutak állomásain hazai iparcikkek hatóságilag engedélyezett elárúsítására vonatkozó vállalatát ismereti, a kamara a kereskedelmi minisztert kéri fogja, hogy ilyen árusító bazárok nyitására esetről-esetre az engedélyt nevezett cégnek csak akkor adja meg, amidőn az illetékes kamara arra vonatkozó hozzájáruló véleménye bekívántatott.

Tárgyaltattak ezen kívül még több társkamara különféle ügyeit illető felterjesztései. Ezek közül külön felterjesztései pártolandók a budapesti kamara felterjesztése, mely egy vonatkozó újabb rendelet alkalmából a kamarai illetékek a kamarák által való eddigi nyilvántartásának további fentartását célozza, továbbá a szegedi kamara felterjesztése, mely a vasuton és hajón továbbított áruküldemények utánvételeinek kifizetése körül a magy. kir. postatakarékpénztár cheque-forgalmának igénybevehetését célozza.

Ipartestületi ügyek.

A makói ipartestület 1903. évi április hó 1-én tartja Lélek István szeretett elnöke vezetésével évi közgyűlést, melynek tárgysorozata a következő: 1. Évi jelentés. 2. Az 1902. évi zárszámadás bemutatása. 3. Vagyonomérleg az ipartestület vagyonáról. 4. Az 1903. évi vagyonomérleg megállapítása. 5. A kijelölt tisztviselők, u. m. elnök, pénztárnok, jegyző, 3 számvizsgáló, 30 előjárósági rendes és 5 pótag helyébe újaknak választása. 6. A közgyűlés napját 8 nappal megelőzőleg az előjárósághoz benyújtott indítványok.

A makói ipartestületi előjáróság jelentéséből kivonjuk a következőket:

„Tisztelt Közgyűlés!

Ipartestületünk előjárósága alapszabályainak megfelelően összehívta a közgyűlést, hogy beszámoljon a múlt — ez alkalommal 18-ik — évi működéséről, hogy tudomást szerezzenek testületünk bevételeiről és munkásságáról, hogy megbírálhassák: mennyiben és hogyan feleltünk meg az egy évvel ezelőt reánk ruházott tisztségnek és köteleességünknek.

A múlt — 1902. év — az egyszerű szemlélő előtt zajtalan, csendes volt, szembe állítva az előtte való évvel, amikor kiállításunk és az ahhoz való készülétek zajossá tették azt.

Azonban csak az egyszerű szemlélő előtt volt csendes az elmúlt év, mert testületünk vezetősége és előjáróságunk tagjai habár csendesen, de mégis dolgoztak, folytonosan új meg új tervek megvalósítására törekedtek, csak hogy a nemes célt: iparunk előbbre vitelét, tagtársainknak úgy anyagi, mint erkölcsi előhaladását előmozdítva elérhessék. S hogy ezen célját talán nem mindenben érthette el, nem a vezetőség és előjárósági tagok munkakedvének hiánya avagy tétlensége, hanem legtöbbször a rajtunk kívül álló tényezők és ipari törvényünk hiányossága voltak a gátló okok. Mindazáltal sikerült több fontos dolgot részint megvalósítanunk, részint kezdeményeznünk, a melyekről, valamint egyéb a testület kebelében történt mozzanatok és ügy menetéről a következőkben számolunk be.

A kiállítási számadásokat az arra kiküldött bizottság átvizsgálta, ezek szerint tiszta bevétel 316 K 96 f. mely a kiállítási szabályzat értelmében bevételeztetett a testület pénztárába.

A tervezett közműhely javára illetékes helyen 20,000 korona értékű gépeket adtak, mely gépek, ha azok 10 éven keresztül üzemben tartatnak, 10 év elteltével a testület tulajdonába mennek át.

Előjáróságunk ez ügyben újból felterjesztést tett, a mely 12,000 kor. értékű gépeket és 8000 kor. pénzüsszeget kért építkezésre. Kérésünkre még ez ideig nem kaptunk értesítést.

Hátralékos előfizetőinket kérjük, a részükre beküldött

A mult közgyűlés által tett alapszabály-módosítást illetékes helyen több tekintetben kifogásolták és nem mindenben hagyták jóvá. Kifogásolták az olvasóköri tagsági díjjal való létesítését — amennyiben egy alapszabálylyal két czimen nem szedhető tagsági díj — és a beirási díjnak felemelését, mivel nem ismer-ven eléggé anyagi helyzetünket és sokmértvű kötelezettségeinket, mely pénztárunkat terheli, nem látták eléggé indokoltnak annak felemelését.

Előljárási ügyünk e leiratot tárgyalván, akkép határozott, hogy a közgyűlés által tett módosi-tásokat fentartja és kellő indokolással anyagi helyzetünket megvilágítva, azt újból felterjeszti jóváhagyás végett.

Az 1902. évben tartott aradi tanoncz- és segédmunka-kiállításon részt vett városunkból 16 tanoncz és 1 segéd, akiknek egyrésze pénz-beli jutalmat és mindenike dicséző oklevelet nyert. Ipariskolai bizottságunk a kiállításon részt vett tanulók jutalmazására 30 koronát utalványozott.

A székely tanulók felügyelete a lefolyt évben is éber gondozásunk tárgyát képezte.

Kieszköztünk, hogy május hóban ingyenes czipész-szabászati tanfolyam tartatik, a mikor helyiséget és világitását a testület ad e czélra.

Képviselve volt ipartestületünk a Nagy-váradon 1902. év október havában megtartott országos iparos nagygyűlésen.

Az elaggott iparosok alaptökeje az elmúlt év folyamán 125 K 29 fillérrel növekedett s ez összeg 1902. év december hó 31-én 2196 K 35 f, mely összegből 2096 K 35 f az ipartestü-letnél és 100 K Komáromi Gyulánál van köl-csönképen kiadva. Ez alapra vonatkozólag elől-járási ügyünknek azon javaslatát terjesztjük a közgyűlés elé elfogadás végett, hogy azon ideig, mig ipartestületünket nehéz fizetési kötelezett-ségek terhelik s hogy ezen kötelezettségeknek könnyebben megfelelhessen, ugy az évi 50 K. hozzájárulása, valamint a kölcsön vett összeg utáni fizetésétől mentessék fel. Kérjük ezen javaslat elfogadását.

Ipartestületünk szállójában 545 segéd for-dult meg.

Tartatott az elmúlt évben 1 rendes köz-gyűlés, 1 a békéltető-bizottság segédtagjainak választására; továbbá 10 rendes és 4 rendkívüli előljárási gyűlés, melyen összesen 102 ügy intéztetett el határozattal.

Békéltető bizottsági gyűlés tartatott 8, melyen 17 panasz lett elintézve. Ezenkívül számos kisebb panasz és surlódás intéztetett el szóbelileg elnök és jegyző által a felek fel-világosítása és kibékítésével.

Az iktatóba beérkezett és elintéztetett 319 ügyszer. Az 1901. év végén volt ipartestületi tag 738, év folyamán előállott szaporulat 34, elköltözés vagy elhalálozás és lemondás folytán

töröltetett 69, 1902. év végén nyilvántartásban volt 703 tag.

Tanoncz volt 1901. év végén 355, év fo-lyamán szegődttette lett 80, felszabadult 86, tanviszony felbontatott 34, maradt 1902. év végén nyilvántartáson 401, munkakönyv kiada-tott 86, ebből felszabadult tanoncznak 79, régi okmányok és képesítési bizonyítvány alapján 7.

Ipartestületünk évi pénztári forgalmát a zárszámadás és vagyonomérleg tünteti fel. A zár-számadásból kitűnik, hogy 1902. évben a bevétel 5253 K 18 f volt; kiadás 3617 K 49 f; s az év végén mutatkozó pénztári maradvány 1635 K 69 f. Minthogy azonban már 1903. év január hó 1-én a kincstárnak a házvétel árába 2000 K kellett fizetni, a hiányzó 364 K 31 f összeget az 1903. évi pénztár terhére pénztár-nokunk előlegezte, addig, mig az összeg össze-gyűl. Hasonlóképen pénztárnokunk előlegezte az 1901. év végén mutatkozó 625 K 20 f kiadási többletet is, mely összeget egy évnél tovább használta a testület saját szükségleteinek fede-zésére. Pénztárnokunknak e szivességeért e he-lyen is köszönetet mondunk. (Folytatjuk.)

A budapesti czipész ipartestület 1903. évi márczius hó 23-án tartja közgyűlését, *Damjanovits* Ödön elnöke mellett, a következő napirenddel: 1. A mult évi rendes közgyűlés jegyzőkönyvé-nek felolvasása. 2. Az 1902. évről szóló elől-járási jelentés felolvasása. 3. 1902. évi zár-számadás jóváhagyása. 4. Az 1903. évre szóló költségvetési előirányzat megszavazása. 5. Az ipartestületi egy alelnöknek, 12 előljárási rendes és 12 póttagnak 3—3 évre, 3 számvizsgálói rendes és 2 póttagnak 1—1 évre való meg-választása. 6. Indítványok tárgyalása.

Sajnáljuk, hogy lapunk szűk tere korlátoz a terjedelmes és érdekes évi jelentés közlésében s így kénytelenek vagyunk csak a pénztári jelentésnek főbb tételeire szoritkozni.

Bevétele volt az 1171 K 84 f beleszámítá-sával 15,393 K 82 f, kiadása pedig 15,115 K 48 f.

Vagyona 101,928 K 80 f, melyet mindössze csak 9599 K terhel s így a testület tiszta va-gyona 92,329 K 80 f. Megdöbbentő nagy ösz-szegben szerepel azonban a tagsági hátralék, mely 25,208 K 94 fillért tesz ki.

A jelen évi költségelirányzat főösszegei a következők: előirányzott bevétel a 278 K 34 f készpénzel együtt 15600 K, ugyanennyi kiadással szemben.

Felhívás.

Olvasóinkat felkérjük, hogy a mennyiben oly esetek jutnak tudomásukra, hogy közhiva-talok kiirt szállításoknál a magyar ipart mellő-zik, ezen eseteket *lehetőleg kimerítően* tudassák szerkesztőségünkkel. A beküldők nevei részünkről titokban tartatnak.

postatakarékpénztári lapon fizetéseiket teljesíteni.

Levél.

Makó, 1903. márcz. 18.

Emlékezni fognak b. lapja olvasói azon közleményemre, melyben a kenyér- és kalács-sütőgető asszonyoknak a háziipar czimén a sütőipar keretébe ütköző üzérkedéseket fejtegettem, ott azt is megígérttem, hogy e tárgyra még visszatérek.

Ott hagytam el, hogy mi makói sütőiparosok közösen feljelentést tettünk a tanácshoz azok ellen, kik nézetünk szerint a sütőgetést iparszerűleg üzik. Bár annak jó ideje, ez ideig abban határozat nem hozatott.

Megszokhattuk már azt, hogy a városi közig. kerekeli lassan fogognak, sőt bizalmunk nemcsak a gyors, de a kedvező elintézéshez sem volt. Célunk inkább oda irányult, hogy az esetleg elutasítandó határozat megfőllebbezésével felsőbb hatóságoknál fogjuk elérni azt, amire már azért is számíthatunk, mert előttünk van a nagybecskereki, hasonló ügyben hozott határozata a nagym. m. kir. ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumnak, mely szerint biztatólag azt ajánlja, „hogy a sértettek ne általánosságban, hanem egyesek ellen tegyenek feljelentést és ha az illetőkre bebizonyosodik, hogy a háziipart tullepték, azok ellen a kellő eljárást fogantositandja.“

Oly biztató ezen határozat hangja, hogy csak azon kell csodálkoznom, hogy mi tartja még vissza azon számtalan városok sütőiparosait a sikra szállástól, kiket épp úgy, avagy kisebb mértékben, de elég érzékenyen sújt iparunk ezen rákfenéje. Hol vannak ők valjon? Oly jól megy talán sorsuk, hogy már nem is volna jó, ha jobban menne? Kötve hiszem, hogy ezen a verseny által tulesigázott korszakban szakmánkban még volnának olyanok; de ha volnának is, tartásuk kötelességüknek annál is inkább felemelni tiltakozó szavukat azon igazságtalanság ellen, mely éppen szakmánkat sújtja azáltal, hogy éppen olyan jogokat, sőt még sokkal nagyobbakat élveznek azok, kik a sütőgetést iparszerűleg üzik anélkül, hogy ezen iparra képesítettek lennének és képesítésüket hosszú és viszontagsággal teli éveken keresztül megszerezték volna, mint azok, kiknek letelepedése elé a törvény annyi nehézségeket gördít. S ha már egyik-másiknak sikerül is a vándorbotot eldobni, hogy lélek és idegölő és sokat nyomorgott helyzetéből megszabadult, hogy az önállósodás valamivel kecsgetőbb gyümölcsébe harapjon, ott egyik csalódás után a másik éri, mert a helyett, hogy a már rég megtelepedettek jogukat védve, szakmájuknak meghódítanak a jogtalanok által elfoglalt teret, ellene törnek és legtöbbször sikeresen legyürrik, holott nemcsak 2-3, hanem jelentékeny számú új sütőde szépen megférhetne mellettük.

Hiszem, hogy idővel nagy türelemmel és kitartással győzelemre jut ügyünk, de mennyi-

vel biztosabb és gyorsabb révbe jutna az akkor, ha minden oldalról megszólalna a tiltakozás szava. Ma már egyeseknek szavát alig hallgatják meg, míg tömeges kiabálás és sokaknak egyöntetű panaszát figyelembe veszik az összes illetékességek, mert abból már sejtik a bajt és gyanítják, hogy orvoslást kérni jogalapjuk lehet és komolyan kezdenek foglalkozni azzal. Szociális szempontokból kezdik az ügyet elemezni. Vagy talán nem méltó ez ügy a „szociális“ fogalomhoz, amidőn törvényszerű megoldása utat nyitna azon aránytalanul nagy hadnak az önállósításra, melyet munkanélküli péklegényeknek neveznek, kiktől különben is az a nézet, hogy a „munkanélküliek legveszedelmesebb fajtája.“ Veszedelmes ám, de miért? mert ilyen kilátásai vannak egy annyira sanyaru mult után a jövőre.

Habár ügyünkben határozat nem is hozatott még, de többszöri sürgetésünknek egy oly eredményével számolhatok be, mely szerint azzal a közelmultban foglalkozva lett. — Nevezetesen a tanács kiadta azt véleményadás végett az iparhatósági megbizottaknak, kik a napokban foglalkoztak is ez ügygyel.

Amidőn értesültem a tanács ezen intézkedéséről, egy rövid ideig oly bizalommal voltam ügyünknek ily helyzetbe való jutása által, hogy fáradozásainknak számításunkon felőli siker kilátásától kápráztak szemeim. Miért ne! Hiszen a tanács kiadja nekünk, saját magunknak véleményadás végett. Vagy talán nem lehet ezen testületet, mely nagyobbára iparosokból alakult és gyűlésein csupán ők szoktak megjelenni, ily bizalmas kifejezéssel illetni? Talán nem ők azok, kik mint „intézmény“ azért léteznek, hogy az ipari jogoknak őrei legyenek, az ez ellen vétőknek és minden szabálytalanság és törvénytelenység elkövetőivel szemben a megtorlás iránt lépéseket tegyenek? Tulzott volt-e tehát örömem, amidőn a tanács ily intézkedéséről vettem tudomást? Hiszen még ha elfogultan tárgyalják is az egyes iparügyeket, az sem vehető tőlük zokon. Saját iparágokat tartva szem előtt, tudhatják jól, hogy valamennyi iparág — tehát a sütő iparág is — rászorul a pártolásra. És ha ma a sütőipar iránt érvényesíthetik, mint „intézmény“, számot tévő szavukat, holnap az általok képviselt iparág akármelyike juthat hason helyzetbe.

Most jön az, aminek jellemzéséhez szegény a magyar szótár és reszket a toll a kezemben, amidőn ezen megtörtént valóságot papírra hozni akarom.

Az iparhatósági megbizottak gyűlése jónak látta oly határozatot hozni és mint véleményt a tanácscsal közölni, mely szerint nem tartja helyesnek azt, hogy a kenyér- és kalács-sütőgető asszonyok működését zavarják, szóval a sütőiparosok kérvényét nem pártolja; és tette azt a huszadik században, amidőn mindenütt a hangzatos „iparpártolás“ jelszava uralkodik és habár

sok esetben nem is marad az puszta jelszónak, az iparosságnak helyzete olyan, hogy az állandó panasz és jajszó még mindig indokolt. — Megérdemli-e tehát az iparos a pártfogást? Zokon vehetjük-e a jólétben uszó uraktól és a saját bajjukkal eltelve levő más foglalkozásbeliektől, ha nem törődnek velünk? Amidőn iparosok egymással szemben nem gyakorolják a pártfogást és oly könnyen dobálódznak azon ritka alkalommal, amidőn mód adatik nekik a nyilatkozatra, amidőn egy iparúgyról tőlük véleményt kérnek. Mily ritkán fordul pedig ez elő! Legtöbbszörre mellőzik ezen intézmény illetékességét.

Ha már igazán nincs kifejlődve az a rokonszenv, mely kell, hogy áthassa ezen egyformán sanyaru helyzetben lévő különféle iparágakat, ne javítsanak, de ne is rontsanak a sütőiparosok helyzetén. Hiszen szoritkozhattak volna egyszerű — pártolás nélküli — jelentéstételre, nem kellett volna határozottan állást foglalni ellene és általa tápanyagot adni azon hatóságoknak, melyektől — mint elől jeleztem — kedvező elintézészt annélkül sem remélhetünk.

A „humanizmus“ szép és hangzatos jelzőjével indokolták álláspontjukat. A kalács- és kenyérsütőgetőnők létfentartásukat féltik, ha az igazságnak és az ipartörvénynek szabad folyás engedtetik.

Szép, szép ha valaki át van hatva ily emberbaráti érzelmektől, de egy „intézmény“, amelyetől ipar szempontjából és nem emberbaráti szempontból kérnek véleményt, az tegyen félre ily érzelmeket, illetve gyakorolja azt mint privát egyén, avagy bizza azt jótékony egyesületekre és ne tegye kockára azon reményt, melyet általa át az iparosság joggal elvárhat.

Még az esetben is, ha megengedhető az ily érzékenykedés, hát az esetben varázsolták volna eliből sütő iparos társaik nyomorát és azon küzdelmet, melyet azoknak a létért való küzdelemben vivniok kell ily igazságtalan dolog megtűrése mellett. Vagy talán mi nem érdemeljük meg. — kik éjjel-nappal dolgozunk és keserves keresményünkkel a közterheket, köztisztasági követelményeket stb. sem tudjuk fedezni — hogy emberbaráti szempontból *mi* is tekintetbe vétesünk és különösen saját vérünk — iparostársaink által?

Nem találok helyesnek, ha ily szép érzelmeket — melyek annélkül is oly ritkán és oly kevés szivekben nyilvánulnak meg — bárkinél is kétségbe lehetne vonni, de rám nem azt a benyomást tette, mintha az illető, ki az indítványt az iparhatósági megbizottak gyűlésén megtette, azon nemes érzelemből indult volna ki, hanem ellenkezőleg erős a meggyőződésem, hogy a mindenütt feltűnni vágyó közszereplési viselkedés képezi az ő szive érzelmeinek hurjait, mely nem átálja a legnemesebb, legjobb és a közérdeknek legjobban megfelelő ügyet elrontani, ha azok keresztülvitelénél és helyes mederbe

jutásánál az ő szavára, indítványára, hozzájárulására, határozati javaslatára szükség nem volt. Akkor az ő szenvedélye kitör — mert neki beszélni kell — és indítványoz — ha mindjárt meggyőződése ellen is — beszél, kapkod, ront, vagy tudja a jó Isten mit tesz; feláldoz iparügyet vagy bármit, de meg nem tűri, hogy az ő észjárása nélkül valami elintéztessék. Ha aztán eszméinek nem ültek fel, akkor — és ezt megengedem neki — működésbe jönnek szívének összes fent jellemzett hurjai. Sajnos, hogy most, midőn egy sokat szorongatott iparkérdésről volt szó, ültek föl neki.

Azzal végzem soraim, hogy ha iparunk pártolása az óhajunk, ne legyünk első sorban saját magunk ellenségei.

Löwenbach Benedek.

Ki okozza a makói iparosok között a pártszenvedélyt?

„A Mi Lapunk“ folyó évi márczius 14-iki számában „egy makói iparos“ az ipartestületi közgyűlés elé terjesztendő s a tagság-díj fel-emelésére vonatkozó indítványnak oly módon iparkodik hivatkozni, hogy az iparosok között uralkodó pártszenvedély okozójául a „Makói Iparos Olvasókör“-t tünteti fel.

Makón minden elfogulatlanul gondoikozó s a viszonyokkal ismerős egyén igen jól tudja, hogy a dolog épen megfordítva áll; de, hogy „A Mi Lapunk“ más olvasói is helyes tájékozottsággal birjanak a felől, hogy a makói iparosok között a pártoskodást ki és mi okozza: felsorolom azon eseményeket, melyek a dolgok valódi állására tiszta világot vetnek s ezek alapján az ítéletet nyílt kérdés alakjában „A Mi Lapunk“ tisztelt olvasóira bízom.

Az 1896-ik évben a makói ipartestület összes tagjainak egyhangu határozata alapján megalakították a „Makói Iparos Olvasókör“. A belépés nem volt kötelező minden iparosra, de azért önkényt belépett mindenki, a ki a társas érintkezés és az önművelődésnek szükségét érezte. A belügyi miniszterium 1896. márczius 31-én hagyta jóvá az olvasókör alapszabályait s azóta az olvasókör hivatásának megfelelően: hazafias ünnepélyek, tanulságos és mulattató estélyek, műkedvelő-előadások, felolvasások stb. gyakori rendezésével iparkodik feladatát betölteni mind e mai napig.

Ily körülmények között természetes, hogy az olvasókörbe csoportosult az iparosoknak értelmesebb és intelligensebb része s ezek az ipartestülettel legjobb egyetértésben buzgólkodtak a közjó munkálásában. Tehát volt és van a makói iparosoknak egy virágzó olvasókörük.

Kérdem most már: volt-e szükség egy másikra, egy kontra iparos olvasókörre? Nem. Az ipartestület elnöke mégis belevitte az iparosok egy részét, hogy az iparosok költségén

az ipartestület házában még egy iparos olvasókört szervezzen.

Ezt ugyan ő azzal mentegeti, hogy jogában áll szakműveket, folyóiratokat tartani, hogy azon iparosok is olvashassák, kik az „Iparos Olvasókör“-nek nem tagjai. Ez igaz is, de ismét kérdem: hogy a nagy költséggel beszerzett játékszerek, tekeasztalok, tekepálya, óriási mennyiségű lim-lom regény, butor s egyéb berendezés stb. a szakképzéshez tartoznak-e?

Azt írja a „makói iparos“ „A Mi Lapunk“-ban, hogy a tagság-díj felemelésére azért van szükség, mert a költségelőirányzatban mintegy 1000 korona összegre nincs fedezet, a testületnek más jövedelme nincs, másképp magán nem segíthet.

Dehogyan nem!

Számítsa csak össze az elnökség, mennyit adott ki a fenti fölösleges dolgokra s mindjárt reá jön, hogy miért nincs fedezet 1000 koronára. Adja el ezeket fele árban és talál fedezetet 2000. vagy több korona kiadásra is.

A belügyi miniszter ur is ezen a véleményen lehetett, midőn az e folyó év elején felterjesztett ipartestületi alapszabályokat nem hagyta jóvá, mert az ipartestület kebelében alakított újabb olvasókör fentartását s némely járulékok felemelését nem helyesli.

Az ipartestület az államkinestártói nem azért kapta meg a házat oly kedvező feltétellel, hogy azt potya-szorakozó helyül használja, (mert a hivatal stb. a leghasznavehetőbb, sőtét zugokban van elhelyezve) hanem azon ígéret fejében, hogy ott tanoncz otthont, közmühelyt, bazárt, vagy ifjusági egyesületet létesít; de még eddig ezen ígéretből semmit sem váltott be, mert segédek olvasóköre sincs még alapszabályszerűen szervezve.

A „makói iparos olvasókör“ elnöke az elmúlt évben komolyan megkísérlette azt, hogy az általa vezetett olvasókört a makói ipartestület kebelébe olvassza; átadni akarván az ipartestületnek az olvasókört mindenestül, hogy így az iparosok egyszer valahára egy kalap alá juttván, közöttük az oly nagyon ohajtott egyetértés létrejőjön de nemes szándékával az ipartestület visszautasította olyformán, hogy az átvétel tárgyalása alkalmával a szó szoros értelmében lehetetlen feltételeket tűzött az olvasókör elé és kimondotta, hogy ezek teljesítése nélkül nem engedi az ipartestület házába.

Ki és mi okozza hát, a makói iparosok között a pártszenvédélyt? Kérde:

Egy ipartestületi tag.

Lehetőleg mindig csak magyar anyagokat használjunk ipar-cikkeink előállításához.

Magyar csak magyart pártoljon.

H I R E K.

— **József főherczeg és a szegedi önkéntes tűzoltó-egylet.** József ő fensége születésének 70-ik évfordulója alkalmával, az önkéntes tűzoltó-testület, mely nagyjából iparosokból alakult — egy üdvözlő emlékiratot küldött Fiuméba, amelyre szeretett főherczegünk az alábbi sajátkezűleg irt levélben a testületnek megköszöni a figyelmességét. — „A szegedi önkéntes tűzoltó-testület parancsnokságának! Fogadja a szegedi önkéntes tűzoltó-testület legbensőbb és legőszintőbb hálámat azon szívélyes üdvkivánataiért, melyekkel 70. születésnapomra megleptek és melyek szívem mélyében élénk visszhangra találtak és legyen meggyőződve igaz ragaszkodásom érzelmeiről, melyekkel maradok Fiumében, 1903. márczius hó 12-én. Őszinte tisztelője *József* főherczeg, a magy. orsz. t. o. szövetség védnöke.“

— **A makói kiállítás** utolsó felvonását e hó 15-én játszták el, hogy a még soká emlékezetes szép és sikerült kiállítás fölött a függöny végleg legördüljön. Mint az ottani ipartestület buzgó elnöke bennünket értesít, a 15-én tartott ülésen a kiállítási bizottság végleg leszámolt és feloszlott s a kiállítás tiszta hasznát, 315 K 96 fillért, valamint a kiállításból visszamaradt tárgyakat és egyéb értékeket az ipartestület tulajdonába bocsátotta.

— **A dorosmai ipartestület** is megünnepelte márczius 15-ikét, vasárnap, mely isteni tisztelettel vette kezdetét; este pedig társasvacsora volt, melyen hazafias szavatok tartattak. Az ünnepi beszédet a testület érdemes jegyzője, Pákh Sándor tanító tartotta.

— **A temesvári keresk. és iparkamara** „A Mi Lapunk“ azon indítványát, hogy a munkakönyvvvel ellátott iparos segédek vasuti utazásukkor 50%-os díjkedvezményben részesüljenek — pártolólágot intézte el. — A többi kamaráktól még nem kaptunk erre vonatkozó értesítést.

— **Magyar munkás gyújtó** elnevezéssel árulnak gyufát, melynek dobozán „a magyar munkások javára“ ígéret áll. *A gyártó neve hiányzik*, de a védjegy után itélve, az a temesvári gyufagyárból ered. Felhívjuk a temesvári gyufagyárat nyilatkozatra, hogy minő ellenőrzés gyakoroltatik az ígéret beváltását illetőleg? Mi annak csak örülni tudunk, ha ilyen uton is támogatja a nagyközönség a magyar munkások ügyét, de nem nézhetjük behunyt szemmel, hogy „pártoljuk a magyar ipart!“ módjára, a munkások rovására ajtó nyíljék esetleges visszaélésekhez.

— **Alapszabály jóváhagyása.** A nagybányai ipartestület békéltető-bizottságának alapszabályait a kereskedelemügyi miniszter jóváhagyási záradékkal látta el.

— **Uj gyár hazánkban**, mely nem árt kisiparosainknak, hanem csak használ. Mint értesülünk, nagy tökével indult meg a fővárosban, Soroksári-ut 96. szám alatt, a *budapesti lőszőr-fonógyár*, mely tiszta és árban is versenyképes munkájával hivatta van az eddig, ugyyszólvá kizárólagosan Cseh-, de még Németországból is nagy mennyiségekben behozatott lőszörgyártmányokat hazánkból kiszorítani. A gyárnak képviselője itt járt Szegeden és bemutatta nekünk is a gyártmányokat, melyek nem csoda, hogy a helybeli iparosoknak is nagyon megtetszettek. Okmányilag beigazolta, hogy a mellett, hogy a magy. kir. államvasutak, a Ganz vaggongyár, az aradi és győri vaggongyárak szerződéses szállítója a budapesti lőszőr-fonógyár, a magyar kereskedők és iparosok részéről megérdemelt támogatásban részesül, ugyanynyira, hogy alig pár hónapi fenállása után, a gyár már is hatvanál több munkást foglalkoztat. Ha már most tekintetbe vesszük, hogy az eddig külföldre szállított, ugyyszólvá semmire sem becsült nyerstermények kidolgozása után ismét hazánkba visszakérülő ezen kész ipari cikket mily drágán kellett megfizetnünk és ez által a külföldnek gyárosait gazdagítva, azok munkásainak is kedvezőbb helyzetet alkottunk a mi tehetetlenségünk miatt — csak igaz örömmel üdvözölhetjük ezen új gyárat hazánkban. A gyár, mint már fentebb jeleztük, Budapest, IX. Soroksári-ut 96. szám alatt van, míg annak központi irodája VII., Damjanich-utca 33. szám alatt létezik, a hová esetleges megrendelések vagy érdeklődések címzendők. Kárpitosok, butorgyárosok, nyergesek s mások, a kiknek lőszőrre van szükségük, bizonyára örömmel fogadják jelen hírünket, mert megmenekülhetnek a külföld kapzsisága elől, ha ezen támogatásra méltó, új hazai gyárhoz fordulnak szükségleteik beszerzésénél.

— **Hangverseny.** A szegedi magyar ipartóló szövetség, *Zichy Jenő* gróf ur ó nagyméltóságának közreműködésével, 1903. év apr. hó 4-én, a Tisza-szálloda dísztermében, hazafias céljainak előmozdítására hangversenyt rendez. A hangversenyt táncz követi. — Helyárok: Páholy 10 korona, ülőhely az első 5 sorban 3 korona, a többi sorban 2 korona, állóhely 1 korona. — A hangverseny kezdete este 8 órakor. — A hölgyek lehetőleg hazai szövetekből készült ruhákban megjelenni kéretnek.

— **Felolvasó estély.** A czeplédi ipartestület igen fontos és áldásos ujitást léptetett életbe: a felolvasó estélyt. Mult héten volt az első felolvasó estély óriási nagyközönség részvétele mellett. Ismeretterjesztő, szakszerű felolvasásokban gyönyörködött a díszes közönség. Elsőnek *Hitter Miklós* olvasott fel. Beszélt a gyáriparról, mely a kisiparnak mostoha testvére, mint a mely agyonnyomja a kisipart. Beszélt az iparos pálya fontosságáról, a mely ép olyan fontos és szükséges, mint a tudományos pálya. Gondosan össze-

állított felolvasását a közönség nagy érdeklődéssel hallgatta s hosszasán megtapsolta.

— **A makói kiállítás szegedi kiállítóinak** e hó hó 17-én osztotta ki a szegedi ipartestület az okleveleket és érmekeket, melyek közt két állami bronzérem is volt. Ezekből egyiket *Stark Vilmos* kőfaragó, másikat *Babós Elek* kötszővő kapta, kik e szerint 2—2 oklevélet és érmet kaptak. *Babós Elek* és *Stark Vilmos*: kiállítási nagy érem-oklevéllel, *a munka jóságáért és tökéletességeért*. Állami bronzérem díszoklevéllel: *ipari jellességeért*, továbbá kiállítási nagyéremmel; *Bali Rudolf* kosárfonó, jó izlés és tökéletes jó munkáért, *Vér János* és társa paprikatermelő, tiszta gyártmányu paprikáért, *Lábdy Ákos* szalámi gyáros, jó szalámi és tarhonyáért, *Deutsch Sámuel* késes, jó és olcsó munkáért, *Terhes Károly* asztalos, jó munkáért *Fogel Ede* bádogos, izléses jó munkáért, *Mening Mihály* csizmadia, kitünő munkáért, *Doktor József* asztalos, versenyképes, jeles munkáért, *Benedek Imre* szijgyártó, eredeti munkáért, *Beller János* késes, a munka jósága és olcsóságáért, *Bugyi Mihály* gépész, fáradságos és szakértelmet igénylő szorgalmas munkáért, *Falábu László* szijgyártó, nagybani termelésért, *Balog Endre* szabó, izlés és versenyképességért, *Plesz Sándor* kaptafakészítő, jó munkáért, *Engel Lajos* nyomdász, izléses és tökéletes nyomdászati munkáért, *Braun János* hangszerkészítő, csinos kiállításért, *Góncsi J.* nyomdász, gondos kiállításért. Elismerő oklevéllel: *Kraktusz Ferencz* műszerész, versenyképességért.

— **A budapesti czipész-ipartestület** békéltető-bizottsága 1903. márcz. hó 29-ikén tartja választó közgyűlését.

— **„Egy magyar leány találmánya.”** Ezzel a bevezetéssel hozzák hírül a fővárosi lapok, hogy egy budapesti leány már a legutóbbi párisi világkiállításon feltűnt egy iparágat alapítani hivatott találmányával, melyet a közelebb Szent-Louisban rendezendő világkiállításon is bemutatni szándékozik; de mivel hogy szegény, a magyar hölgyek anyagi pártfogását kéri. A találmányról annyit árul el a hír, hogy az nem egyéb, mint hogy öt kötőtűvel egyszerre két pár harisnyát lehet kötni. Mi kételkedünk a találmány gyakorlati voltában először azért, mert ha az a „találmány” csakugyan találmány, úgy annak a párisi kiállítás óta akadt volna vevője, a ki szabadalmaztatta és gépre alkalmazta volna; másodsor, mert öt kötőtűnek és néhány deka pamutnak a világ bármely részében való kiállítása nem kerül olyan összegbe, hogy azért — úgy szólva — országos gyűjtést kellessen rendezni. Tehát óvatosság!

— **„Schicht” Szegeden.** Mint lapunk zártakor értesülünk, *Schicht* a szegedi nagykereskedőkhöz is fordult a mult számunkban közölt levél értelmében. Valószínűleg behálózza egész Magyarországot üzelmével — jó lesz tehát egy kissé elővigyázónak lenni.

— **Az első magyar nyelvű órásszak-könyv.** *Palasovszki* Ödön a m. kir. állami órásszakiskola tanára „*A fogaskerekek*“ czimén órásszak-könyvet irt. A könyv az elmélet és gyakorlat alapján tárgyalja a fogaskerekek szerkesztését s azoknak az órákban való alkalmazását s ötvennél több eredeti ábrát tartalmaz. A nagyrészt német mesterektől csupán gyakorlatilag tanult magyar órásszak bizonyára örömmel fogadják azt a derek hasznos munkát, a melynek szakbecsén kívül még az a jó oldala megvan, hogy tiszta, jó magyarsággal van megírva. A könyv ára fűzve 2 korona. Kapható a pénz előleges beküldése mellett a „Magyar Órásszak Szaklapja“ szerkesztőségénél (VII. Kerepesi-ut 12 sz.) vagy közvetlen a szerzőnél (VIII. Nagytemplom-u. 12. sz.) Ajánljuk a szakköröknek e hézagpótló művet.

— **Kivándorlás Braziliába.** Sao-Paolóból írják, hogy a brazil kormány a bevándorlást és a telepítést, valamint a munkások és munkások viszonyát új törvényvel fogja szabályozni. Valamennyi törvényhatóságban bevándorlási bizottságokat neveznek ki, melyek az ültetvényeseknek munkásokat szereznek, a munkásokat megvédik és vitás kérdéseket békés uton vagy bírósággal elintéztetnek. Az ilyen bizottságban a törvényhatósági bizottság elnöke, a földművelési felügyelő, a rendőrfőnök, az állami ügyész és két tekintélyes polgár foglalnak helyet. Braziliában a bevándorlók helyzete most nem igen kedvező, és nevezetesen a kézműveseket kell figyelmestetni, hogy a munkabérek olcsók, a szükségleti cikkek pedig drágák. A kávéültetvényeken a kávéárak hanyatlása következtében a munkabérek is csökkentek. Számosabb családok még szépen keresnek a kávéültetvényeken, csak hogy az ültetvényesek fizetőképessége nagyon csökkent, a munkások sokszor nem kapják meg a bérüket, a munkások sokszor csak ütleget kapnak.

— **A magyar kir. kereskedelmi múzeum** keleti mintatára V., Váci-körut 32. sz. d. e. 9—12 óráig, továbbá a hazai termékek állandó kiállítása, a kereskedelem történeti gyűjtemény, a háziipari kiállítás pedig a városligeti iparsarnokban d. e. 9—12, d. u. 3—6-ig megtekinthető. A ki Budapestre utazik, el ne mulassza ezen nevezetességeket megtekinteni.

— **Seelenfreund Salamon** rövid idő óta Szegeden letelepedett fiatal vésnöknek mai számunkban közölt hirdetményére a midőn felhívjuk olvasóinknak figyelmét, kötelességünknek ismerjük ezen ügyes és törekvő iparostársunkat a nagyközönség részéről támogatásra ajánlani.

Mindenki tudja, hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók.

Vállalatok és árlejtések.

(Az e rovatban közölt ajánlati versenyekről — melyek érdekelhetik gazdasággal is foglalkozó iparos, valamint kereskedő olvasóinkat is — bővebb felvilágosítással készséggel szolgálunk, ha a kérdésekhez a megfelelő válasz-bélyeg van csatolva.)

A nagybecskereki m. kir. államépítészeti hivatal a Tervár kincstári telepítvényen építendő iskola munkáira 11709 kor. 31. fillér erejéig árlejtést hirdet. Bánatpénz 5%. Határidő: márczius 26.

A lugosi m. kir. államépítészeti hivatal az Istvánfalva községben építendő iskola munkáira 12923 kor. 31 fillér erejéig árlejtést hirdet. Bánatpénz 5%. Határidő: márczius 24.

A tordai m. kir. államépítészeti hivatal a hadiéri állami elemi iskola felépítésére 5067 kor. 68 fillér erejéig árlejtést hirdet. Bánatpénz 5%. Határidő: márczius 24.

A szamosújvári kir. orsz. fegyintézet igazgatósága 450 mm. mosatlan gyapju szállítására pályázatot nyit. Bánatpénz 5%. Határidő: márczius 27.

A besztercebányai m. kir. államépítészeti hivatal kökilométeroszlopok szállítására árlejtést hirdet. Bánatpénz 5%. Határidő: márczius 26.

A kalocsai törvényszék a saját és hozzátartozó bíróságoknál az 1903-ban szükségelt egyenruhák szállítására pályázatot hirdet. Bánatpénz 50 kor. Határidő: márczius 26.

Hasznos tudnivalók.

(Ezen rovat alatt állandóan közölni fogunk a gyakorlati életben előforduló hasznos tudnivalókat, hogy azokat adandó alkalmakkor t. olvasóink értékesíthessék.)

Elfagyott növények megmentésére legcélszerűbb az, ha azokat sötét helyre huzzuk, míg fölengednek; e fölengedést azonban csak lassacskán engedjük bekövetkezni. Ehhez száraz, szélmentes légkör szükséges, mert az elfagyott növény, ha léghuzamnak tétetik ki, napfényre vagy nem neki való meleg helyre állittatik, akkor felengedése után csakhamar pépes tömeggé változik. De ha sötétes helyen, csöndes száraz levegőben hagyjuk felmelegedni, akkor a legtöbb esetben magához tér, ha csak a fagy nem viselte meg tulságosan.

Ezüst-tárgyak felismerése. Üvegedénybe 6 r. salétromsavat, egy rész törött kálium bichromátot és 2 r. vizet veszünk. Az ezüst tárgyat reszelővel megdörzsöljük és a keverékből az üveg dugója segítségével keveset rá adunk. Ha az ezüst tiszta, úgy vérvörös vonás marad vissza, mely csekélyebb minőségű ezüstről kevésbé élénk. Platinára e reagens nem hat; uj-ezüstről szép barna szineződés áll be, mely spongya és hideg vízzel eltávolítható. Británia-fémen fekete folt mutatkozik.

Országos vásárok.

Márczius 24. Békés, Bodzás-Ujlak, Böös, Detta, Kápolnás (Krassó.), Kercseliget, Siófok, Szuha (Pozsony-megye), Tisza-Földvár (Jász-m.), Tisza-Földvár (Bács-m.), Tokaj, Ujlak (Zemplén-m.)

Márczius 25. Bükösd (Baranyam.), Dunaföldvár, Felső-Vadász, Földvár (Brassóm.), Galgóc, Hajós, Halas, Jászberény, Martonvásár, Miske, Módos (Torontálmegye), Nyirbátor, Orovcza, Perbete (Komárom-m.), Szászvár, Szendrő, Szobráncz, Török-Becse, Zsarnócza.

Márczius 26. Battyánfalva (Vasm.), Billéd, Kaposvár, Marczali, Rakitsán (Vasm.), Zenta, Zsigárd (Pozsonym.), Ivanecz, Kaproncza, Vacin.

Márczius 27. Ócsa, Velence (Fehérm.), Véménd (Baranyam.), Velkápola (Barsm.)

Márczius 28. Aszaló (Abauj-m.), Felka, Felső-Lendva, Ó-Falu (Szepes-m.), Uj-Verbász.

Márczius 29. Fűzes-Gyarmat, Köbölkut (Esztergom-m.)

Márczius 30. Dengeleg, Felső-Segesd, Héjjasfalva, Maros-Oroszfalu, Szász-Csór, Zentelke.

Márczius 31. Czibakháza, Ó-Futak (Bács-m.), Szabadszállás, Tarján (Komárom-m.)

Vásár áthelyezések.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter megengedte, hogy Budapesten a folyó évi június hó 7. és 8-ára és az augusztus hó 23. és 24-ére eső országos lóvásárok ez évben kivételesen május hó 24. és 25-én, illetve augusztus hó 30. és 31-én, továbbá a márczius hó 21—22. és 23-ára eső luxus lóvásár márczius hó 23—24. és 25-én, az április hó 19—20. és 21-ére eső luxus lóvásárok április hó 26—27. és 28-án és végül az október hó 4—5. és 6-ára eső luxus lóvásár szeptember hó 27—28. és 29-én,

a Gömör-Kishont vármegye területéhez tartozó Kokova községben a folyó évi április hó 3-ára eső orsz. vásár ez évben kivételesen folyó évi április hó 6-án, a folyó évi október hó 6-ára eső országos vásár pedig ez évben kivételesen október hó 8-án,

a Szilágy vármegye területéhez tartozó Alsó-Szopor községben az ó-naptár szerinti gyertyaszentelő utáni első csütörtökre, ó-naptár szerinti Péter-Pál napra, Szentmihály napra és Advent utáni első csütörtökre eső országos vásárok ezáltal állandóan február és május hó harmadik, augusztus hó második és november hó harmadik csütörtöki napján,

a Szabolcs vármegye területéhez tartozó Nyir-Bakta községben a folyó évi április hó 13-ára eső országos vásár ez évben kivételesen április hó 6-án,

Temesvár szab. kir. városban a folyó évi május hó 28., 29., 30., 31. és június hó 1-ére eső országos vásárok ez évben kivételesen május hó 14., 15., 16., 17. és 18-án,

a Vas vármegye területéhez tartozó Rum községben a folyó évi márczius hó 21-ére eső országos vásár ez évben kivételesen márczius hó 20-án, a június hó 27-ére eső vásár pedig kivételesen június hó 25-én,

a Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegye területéhez tartozó Keczel községben a folyó évi április hó 19. és 20-ára eső országos vásár ez évben kivételesen április hó 5. és 6-án tartassék meg.

Szerkesztői üzenetek.

(Valamennyi olvasónknak szívélyes üdvözlötünk.)

B. L. helyben. Felelős szerkesztőnk Budapesten időzik, csak a jövő hét közepén tér vissza és önnök ügyét bizonyára elintézi majd.

Egy makói iparos. A makói ipartestület közgyűlése előtt állván, a jó ügy érdekében szívesen nyújtunk alkalmat a nézetek nyilvánítására és eszmecsere-re. Örvendünk ha a békesség helyreállításában közvetítők lehetünk. Kérjük is önnöket, ne forgácsolják szét tehetőségüket, hanem iparkodjanak egymás támogatásával az ottani iparosoknak jó hírét megőregbiteni.

Karsay Imre, Fűred. Nem áll módunkban sorsjegyek huzásairól felvilágosítást adni, legjobb, ha oda fordul, a hol a sorsjegyet vásárolta.

Kérjük olvasóinkat, kérdézőkódések vagy megrendeléseknél, „A Mi Lapunkra“ hivatkozni leveleikben.

<p>Pálffy Testvérek vasöntöde és gépgyára Szegeden, Kálvária-utca.</p>	<p>Gyárt: Borsajtókat. Felvonó darut.</p>	<p>ELVÁLLAL: Gépjavitásokat, új gépek és géprészek, vasöntvények készítését. Szij- és fogaskerekek, tengők, csapágyak, gözmalom-, téglagyár- és kendergyár berendezéseket.</p>
---	--	---

Olvassuk!

Fontos!

Eladás nagyban és kicsinyben.	<p>Nélkülözhetlen háztartási, ipari és gazdasági cikkek!</p> <p>KIZÁRÓLAG HAZAI GYÁRTMÁNYU</p> <p>legszolidabb kivitelű kefeárúk a legolcsóbb árak mellett kaphatók:</p> <p>Ifj. Vajda Sámuel</p> <p>kefeárugyár nagybani raktárában</p> <p>SZEGEDEN, Vár-utca I. szám.</p> <p>Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen utánvét mellett eszközöltetnek.</p>	Eladás nagyban és kicsinyben.
-------------------------------	---	-------------------------------

Árjegyzék

kívánatra

ingyen

és bérmentve.

Fűtő-anyagok
legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrása

Schlésinger Mór

tűzifa- és szén-kereskedésében
Szegeden Párisi-körut 35.
Telefon 146. szám.

Ajánlok szobafűtéshez legjobb minőségű **Karolinbányai porosz szalon-szenet, légszecs-piroszenet** és legjobb minőségű **hazai petrozse-nyei koczka-szenet**. — Kereskedők és iparosok figyelmét különösen felhívom a tisztán kezelt **fa-szenemre**. Tűzifa felaprítva is megrendelhető, mit házhoz szállítok. Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásért kezeskedem.

BRAUN JÁNOS

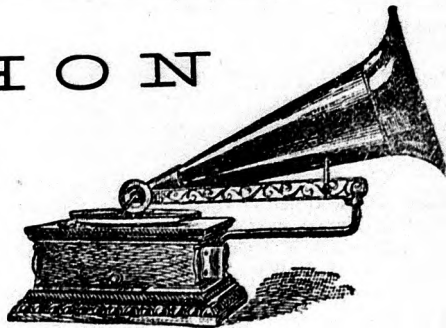
első alföldi hangszerkészítő és látszerészeti üzlete
Kárász-utca 7. S Z E G E D E N. Kárász-utca 7.

Az eredeti GRAMMOPHON

tulajdonosának élvezetet nyújt,
míg utánzatok csak bosszúságot okoznak!

Tisztán és érthetően beszél a világ minden nyelvén, nevet, dalol, zenél. — Visszaadja a világ legkitűnőbb szónokok beszédeit és énekeket, valamint egész zenekarok hangjait a leghűbben.

Mivel automatikusan is kapható, pénzbedobással vendéglősök és kávéházak részére, szórakoztatás mellett, még jó keresetforrás is.

Eredeti gyári árak.

Árjegyzék, valamint a kapható kotta-(játék)-lapok jegyzéke díjmentesen.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Ajánlja továbbá a legjobb minőségű, saját készítésű

FÚVÓ ÉS VONÓ-HANGSZEREIT

és ezek alkatrészeit, mint: legfinomabb olasz és német bélhúrokat, vonókat stb. — Dús raktárt tart mindennemű hegedűk, gordonkák, gitárok, cziterák, nagybőgők, tamburák, czimbalmok, sipolák (clarinetok), fuvolák, okarinák, harmonikák és különféle hangszerek, mindentéle rézfúvók és zenélő automatákból.

Nagy választék orrosipitétők, szemüvegek, táv- és látoóvek, szesz-, hő- és légsúlymérők-, vízmértékek- és rajzeszközökben.

Egyedüli készítője a megedzett rugékony acélszemüvegeknek.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Országos műfestészeti, iparművészeti intézet.

Főt. papságnak bíboros hercegprímás Ő Eminenciája, 67,698. sz. a. és Tolnai Festetich Tasziló gr. ur ő nagymélt. által ajánlva. Az oktatást ő nagymélt. Császka Gy. kalocsai érsek ur nagylelkű áldozatkészsége folytán olaszországi műfestők és mómárványozóktól nyertem.

Számos elismerő nyilatkozat.

!!!Pártoljuk a magyar iparművészetet!!!

Templomfestés stíl szerint. Gipszmárvány (stucco). Oltárképek, oltárépítés és márványozások. Tervek, rajzok készítése, nagyítása. Toronykereszt aranyozások állvány nélkül.

Olajba festett oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón.

1 kép	240 cm. m.	140 cm.	széles	80-120	frtig
1	180	120	"	50-80	"
1	88	56	"	25-58	"

Szegényebb községek 25% engedményben részesülnek.

Legújabb találmányom nedves falaknak szárazza tétele festés által, grundolás felesleges, hulladékok nem léteznek a

magyar uj enyv néel,

amely kizárólag csak nálam kapható. — 100 kilo 25 kor., ugy, hogy meghigitva egy kilo enyv csak 4 fillérbe kerül. De a festőnek azáltal is nagy előnyére van, mert oly kész enyvvet kap, amelyet bármily vízzel megritkíthat, szagtalan, főzni nem kell és sok időn át tartható, mert nincs romlásnak kitéve.

BÁTORI (BLASKOVITS) MIHÁLY, műfestész,
Szabadka, VII. ker., Erdő-utca 66. sz.

Törlesztéses kölcsön.

Városi bér- és lakházakra, telkekre, mezőgazdasági birtokokra, sőt még csak építkezés alatt levő bérházakra is a létező

legolcsóbb

jelzálogi törlesztéses

pénzkölcsön

nyerhető az alábbi évi annuitások mellett: 10 éves kölcsönöknél 12-82%-ra, 20 éves kölcsönöknél 7-60%-ra, 30 éves kölcsönöknél 6-10%-ra, 40 éves kölcsönöknél 5-40%-ra, 50 éves kölcsönöknél 5%-ra, mely százalékban ugy a kamat, valamint a törlesztéses hányad már befoglaltatik. Községi tartozások convertáltatnak a legolcsóbb kamatláb mellett. A fél részéről a kölcsön bármikor visszafizethető.

Pongrácz Mihály és társa

bank- és váltóháza

S Z E G E D E N.